

ГЕОРГІЙ НАРБУТ

„Нарбут є мистець величезного, навіть неможливого хисту. Я вважаю його за найвидатнішого найбільшого з межі російських графіків“.

І. Я. Білібін

КОРОТКЕ життя Георгія Нарбута склалося химерно. На 35 році оніміла рука, спинилося серце талановитого митця Української землі. 23-го березня року 1920 не стало видатного графіка, урвалося життя творця художньої книги. Ім'я Нарбута відоме далеко по-за межами Союзу, а свого часу—і по-за межами колишньої Росії.

А проте... широкому загалові трудящих це ім'я відоме тільки з чужих слів.

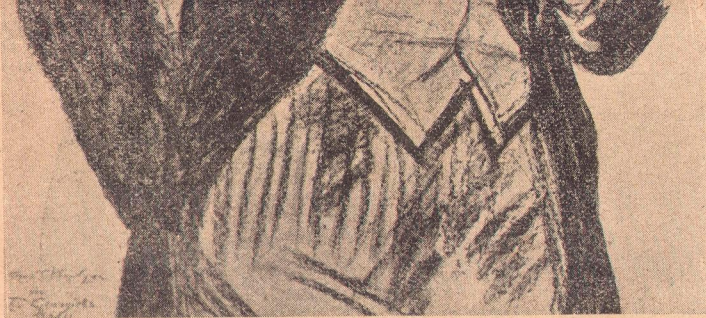
На жаль, книгу цю видано в невеликім числі примірників, і ціна її зовсім не приступна широким читацьким колам.

З докладно написаної статті Федора Ерєнста про життя і творчість Нарбута ми й беремо відомості про маляра.

Короткий життєпис

Народився Нарбут 26-го лютого року 1886 на Чернігівщині за 16 верств од Галікова на хуторі Наобутівці. Батько Нарбутів був незначний чин

ГЕОРГІЙ НАРБУТ

„Нарбут є мистець величезного, навіть нового хисту. Я вважаю його за найвидатнішого найбільшого з межі російських графіків“.

І. Я. Білібін

КОРОТКЕ життя Георгія Нарбута склалося химерно. На 35 році онімліла рука, спинилося серце талановитого митця Української землі. 23-го березня року 1920 не стало видатного графіка, урвалося життя творця художньої книги. Ім'я Нарбута відоме далеко по-за межами Союзу, а свого часу—і по-за межами колишньої Росії.

А проте... широкому загалові трудящих це ім'я відоме тільки з чужих слів.

Величезну спадщину полишив Нарбут. Десятки тисяч оздоблених ним книг і журналів довгий час виховували серед читачів мистецький смак. Звичайно, невинен Нарбут у тім, що тих років, коли його хист визнавали найвидатніші представники мистецтва, коли графіка його досягла досконалих форм—книга не була приступна широким верствам трудящих.

Адже ж це було за тих часів, коли Нарбута вважалося за „найвидатнішого, найбільшого споміж російських графіків“.

Звичайно, відомий маляр Білібін не на цім слові робив наголос. Це слово нині говорить тільки за ту епоху, коли зразки справжнього мистецтва навряд чи були приступні масам.

І тому, химерна була Нарбутова доля. Бувши визнаним митцем, звернувши на себе увагу за кордоном, Нарбут є досі мало відомий у себе, в своїм рідним краї.

Тільки в часи революційних бурь Нарбут прийшов на Україну з жагучим жаданням, з непереможною волею творити нову українську культуру. За цей невеликий час Нарбут зробив дуже багато.

Але мов той багатий та щедрий лицар, Нарбут „роскидав“ свої твори, не піклуючись за їх долю.

І раптом покинувши життя, не полишив він зібраної до купи, колекціонованої спадщини.

А те ж, що зробив Нарбут—це спадщина величезної мистецької ваги. Нарбут—світове ім'я. Дух його творчості в невичерпуваних джерелах української культури. Сама ж творчість—багатющий матеріал, що має мистецько-виховне значіння для прийдешніх поколінь.

Отже завдання зібрати мистецьку спадщину Нарбутову є важливе й невідкладне.

Дивні зразки творчості Нарбута повинні бути здобутком не тільки України, а й усього культурного світу.

Виставка Нарбутових малюнків

До цієї тяжкої справи взявся Всеукраїнський Історичний Музей імені Шевченка в Києві. 26-го вересня відбулося відкриття виставки Нарбутових малюнків. Зібрано по-над 600 оригінальних малюнків, що свідчать про величезну роль Нарбута в мистецтві оздоблення книги.

На виставці дано місце не тільки митцеві, а й людині. Зібрано всі речі, фотографії то-що. Старанно добрано літературу про Нарбута. Крім того музей та Державне видавництво України видали книгу про Нарбута. Книга видана красно, в ній є ілюстрації найхарактерніших творів Нарбута.

На жаль, книгу цю видано в невеликім числі примірників, і цю зовсім не приступна широким читацьким колам.

З докладно написаної статті Федора Еренста про життя і творчість Нарбута ми й беремо відомості про маляра.

Короткий життєпис

Народився Нарбут 26-го лютого року 1886 на Чернігівщині за 10 verstov од Глухова, на хуторі Нарбутівці. Батько Нарбутів був незначний дощевць.

Початкову освіту Нарбут дістав у сусіднього паламаря.

В 1896 році Георгій Нарбут вступає до Глухівської гімназії і вибирає бачить місто. Казенна наука не дуже вабила хлопця-Нарбута.

Малювання викладав якийсь за малим не божевільний Райлян і, звичайно, жоднісінького впливу на учнів не мав. У 4-й класі вивчаючи церковно-славянську граматику, Нарбут зацікавився старими шрифтами, копіює їх, вивчає стиль. Коли Нарбутові було 15 років, його увагу привабив шрифт, графіка. Це—перший етап.

Другим етапом формування мистецького смаку в Нарбута була природа. Він брав уже тільки те, що вражало його лінією, малюнком, фарбами.

Любов до старовини—це третій етап. Козацька зброя, люльки, універсали—все це притягало увагу Нарбута майстерністю роботи, красою та графічною виразністю малюнка.

В 1904 році бувши в 7-класі гімназії, Нарбут уже дебютує з своїми творами на с.-г. виставці в Глухові. 18-літньому митцеві земство присудило

похвального листа. Слідом за цим ознайомившись із роботами Білібіна, Нарбут захоплюється ними і на довгий час підпадає під вплив Білібінської творчості.

У червні того самого року Нарбут скінчив гімназію, і тут виникло питання про дальшу науку. Батько його хотів, щоб обидва сини вступили до природничого факультету Київського Університету. Братів же Георгія та Володимира (відомий поет) поривало до Петербургу, одного — до мистецького світу, другого ж — до літератури.

Подали брати заяву до Петербурзького

університету нишком од батька. Батько не давав грошей, та сини зреклися його допомоги. Кажуть, що продав тоді Георгій Нарбут за 100 крб. „Війну Білібіна“, і брати опинилися в Петербурзі.

Творчий шлях

ВОЛОМУ, немілому юнакові з глухої „Нарбутівки“ усміхнулася доля.

Білібін, що його мистецький вплив так виразно позначився на перших Нарбутових малюнках, взяв чималу участь в учаштуванні життя молодого самородка і багато допоміг йому, фактично скеровуючи його освіту мистецьким шляхом.

Нарбут працює у видавництві „Громади св. Євгенії“, „Пальфа“ і „Шиповника“.

У його малюнках поруч наївного виобразу сусальної московської статки на взір Білібіна, з'являється характерна риса Нарбутової творчості — природний суто-український гумор.

Потім починається період захоплення старо-німецьким стилем, в цій справі ролю відіграв вплив маляра-європеяця Дзбужинського. В 1900 році Нарбут покинув університет і поїхав до Мюнхену, де удосконалювався у Дзбужинський, що таку велику ролю відіграли в Нарбутові малюнках.

Після закордону

В Мюнхені Нарбут повертається удосконаленим майстром, що протягом наступних 10 років досяг права на світове визнання. Повернувшись з Німеччини з удосконаленим хистом справжнього митця, виступає Нарбут на кінному мистецтві. Він переживає послідовно найрізноманітніші захоплення, з них

найперше — захоплення дитячими ляльками. Погляньте на Нарбутові малюнки до дитячих книжок і ви побачите найхарактерніші риси ляльок, перебільшені до гротеску. Це — нова його пристрасть. Потім повстає новий період захоплення — відродження епохи Олександра 1-го і Миколая.

Стиль емпіре (ампір) в малюнках і силуетах, захоплення герольдікою і в усім є характерна рисочка справжнього гумору, витонченого, але всім зрозумілого, всіма відчуваного.

Любов до старовини

Величезна робота, зроблена Нарбутом під час організації „малоросійського“ відділу на виставці: „Ломоносов і Єлизаветинська доба“, давши Нарбутові визначні своїм вагою висновки про

нулася доля.

Білібин, що його мистецький вплив так виразно позначився на перших Нарбутових малюнках, взяв чималу участь в учаштуванні життя молодого самородка і багато допоміг йому, фактично скеровуючи його освіту мистецьким шляхом.

Нарбут працює у видавництві „Громади св. Євгенії“, „Польфа“ і „Шиповника“.

У його малюнках поруч наївного виобразу сусальної московської статини на взір Білібіна, з'являється характерна риса Нарбутової творчості— природній суто- український гумор.

Потім починається період захоплення старо-німецьким стилем, в цім блискучу роль відіграв вплив маляра-європейця Добужинського. В 1900 році Нарбут покинув університет і поїхав до Мюнхену, де удосконалювався в майстерності Добужинський, що таку велику роль відіграли в Нарбутовім мистецтві.

Після закордону

З Мюнхена Нарбут повертається удосконаленим майстром, що протягом наступних 10 років досяг права на світове визнання. Повернувшись з Німеччини в удосконаленим хистом справжнього митця, виступає Нарбут на міжнародній виставці. Він переживає послідовно найрізноманітніші захоплення, з них

найперше— захоплення дитячими ляльками. Погляньте на Нарбутові малюнки до дитячих книжок і ви побачите найхарактерніші риси ляльок, перебільшені до гротеску. Це—нова його пристрасть. Потім повстає новий період захоплення— відродження епохи Олександра 1-го і Миколая.

Стиль empire (ампір) в малюнках і силуетах, захоплення герольдиною і в усім є характерна рисочка справжнього гумору, витонченого, але всім зрозумілого, всіма відчуваного.

Любов до старовини

Величезна робота, зроблена Нарбутом під час організації „малоросійського“ відділу на виставці: „Ломоносов і Єлизаветинська доба“, давши Нарбутові визначні своєю

вагою висновки про загибель української культури під тяжкою рукою царської Росії, зробила з Нарбута ворога тих представників українського народу, що проміняли волю України на придворний жупан.

Робота ця дала Нарбутові змогу докладно ознайомитися з старовинною панською господею. Нарбут був найкращий знавець, що чудово знався на мистецтві панщизняних часів.

Нарбут все своє художнє захоплення переносив і в своє власне життя— лялька Таха Бульбаха—готенот з кокосового оріху—довго не покидають його. Глухівчане дивуючись споглядають на невиданий екземпляр в одягу Євгенія Онегіна, петербуржці чимало були шоковані виглядом Нарбута á la Чічіков і, мабуть, багато-хто обурювався, буди на його весіллі й бачучи, як старанно виконувалися всі обряди старої України.

УКРАЇНЬКА ДІЖНА АКАДЕМІЯ МІСТЕЦТВА

ЗНАЙДУЄ ОБЩЕ ПИ-
САННЯ КРАЇ КАЛІ
І КОЖДОМУ ЗНАЄНА,
ЩО РАДИ КНИЖОК
НОЇ АКАДЕМІЇ, К ЗА-

ДІННЮ, АЛЕ ОДКІЛОСА РОКУ ТИ-
БІА ДЕКАТКОТ ДІКІДНАТОГО ДІ-
САЦА СУНА, К ПІАТНАЦІАТИНІ
ДЕНЬ, С ОГЛАДУ НА ХУДОЖНЮ
ДІАМІНІСТЬ НА НИКИ УКРАЇНСЬКО-
ГО ДІНІЩТКА ГЕОРГІА ІКАНОКИ-
ТА НАБУТА, ОДНАГЛАСНО ОКРАЛА
НОГО, СГІДНО § 22 СТАТУТУ АКА-
ДЕМІЇ, ПРОФЕСОРОМ УКРАЇНСЬКОЇ
ДІЖАКНОЇ АКАДЕМІЇ ДІНІЩТКА
ПОДІАІСТЕРОНІ ГРАФІКИ СТРОКО

Війна

Захопивши своєю грандіозністю запальну натуру Гр. Нарбута, війна дає йому масу нових ефектовних тем, поширює діапазон його творчості від умисно-театральних воєнних алегорій, від громоздко-геральдичних, композицій георгієвського статуту до глумливої карикатури на Франца Йосифа. Та поруч малювань, викликаних безпосередньо подіями війни, багато його малюнків натхнула українська старовина. Ці малюнки ілюструють різноманітні книги на різні теми.

Його роботи—художнє оформлення видань „Старовинні сади-

би на Харківщині“ та „Галичина в її старовині“,—крім доброго розуміння духу й стилю, вражають і надзвичайним тактом; завдяки цьому такту з урапатріотичної справи вийшов суто-культурний твір.

Револуція і переїзд до Києва

Захоплений революцією Нарбут від перших днів її поривається на Україну і в жовтневі 17-го року після обрання його на професора графіки в Українській Акаде-

мії Мистецтв переїздить до Києва, повний жадання віддати всі свої сили і хист на відродження українського мистецтва. Від переїзду до Києва до

Крім художньо-виховавчого значіння виставки особливо для молоді, вона є центром, до якого поступово надійдуть і ті твори художника, які ще не вдалось розшукати і придбати.

І можливо, що до того часу, коли виставка творів Нарбута буде на праці, які вичерпують, освітлюватимуть його творчість, з'явиться думка про збудування інституту імені Нарбута.

Не дарма так зацікавились виставкою широкі кола населення м. Києва.

Відкриття виставки стало цілою подією. Книга про Нарбута в редакції

Держвидавом та музеєм імені Шевченка викликала велике зацікавлення і має значний попит. В книгу увійшло багато малюнків Нарбута, зроблених самим художником.

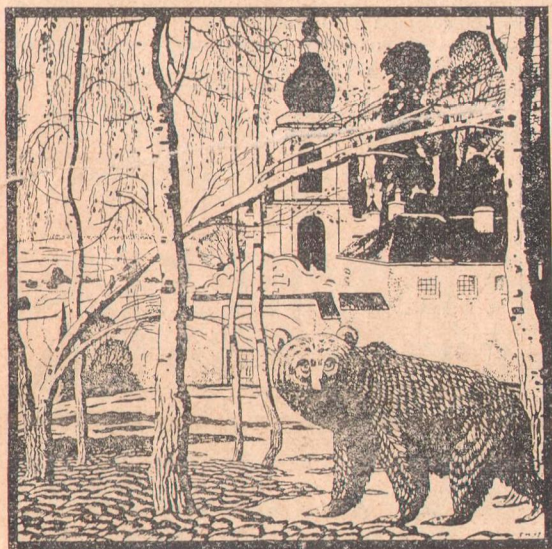

Його роботи—художнє оформлення видань „Старовинні садиби на Харківщині“ та „Галичина в її старовині“,—крім доброго розуміння духу й стилю, вражають і надзвичайним тактом; завдяки цьому такту з урахуванням патріотичної справи вийшов суто-культурний твір.

Революція і переїзд до Києва

Захоплений революцією Нарбут від перших днів її поривається на Україну і в жовтневі 17-го року після обрання його на професора графіки в Українській Академії Мистецтв переїздить до Києва, повний жадання віддати всі свої сили і хист на відродження українського мистецтва. Від переїзду до Києва до останнього дня свого життя 23-го травня 1923-го року Нарбут живе і працює для України, і для української культури.

Значіння виставки

Виставка присвячена посмертним творам Георгія Нарбута—взагалі, звичайно не повна, але не дивлячись на те, значіння її величезне.

Його роботи—художнє оформлення видань „Старовинні садиби на Харківщині“ та „Галичина в її старовині“,—крім доброго розуміння духу й стилю, вражають і надзвичайним тактом; завдяки цьому такту з урахуванням патріотичної справи вийшов суто-культурний твір.

Увесь тягар роботи в молодій академії, енергійна участь в громадським житті, невдачі, руїна часів громадянської війни не одняли в Нарбута віри в потребу роботи, і він до останнього дня не відступив ні на крок, до останньої крихти віддавши хист і снагу справі відродження України.

Крім художньо-виховавчого значіння виставки особливо для молоді, це є центром, до якого поступово надійдуть і ті твори художника, які ще вдалось розшукати і придбати.

І можливо, що до того часу, коли виставка творів Нарбута буде на праці, які вичерпуюче освітлюватимуть його творчість, вийде думка про збудування інституту імені Нарбута.

Не дарма так зацікавились виставкою широкі кола населення м. Києва.

Відкриття виставки стало цілою подією. Книга про Нарбута в Держвидавом та музеєм імені Шевченка викликала велике зацікавлення і має значний попит.

В книгу увійшло багато малюнків Нарбута, зроблених самим художником, головним чином за останній, так званий, український період. Цей, український період роботи нашого великого графіка і є найцікавіший і найпродуктивніший.

Г. Нарбут—заснувавши Українську Художню Академію, був обтяжений різною адміністративною роботою, але разом з тим виконував роботу по оздобленню книжок і почав працювати над своєю абеткою. Правда, що усе своє життя Г. Нарбут як художник відчував Україну, вивчав наше старовинне мистецтво, український орнамент і т. д.

Виставка присвячена Г. Нарбуту—це величезне досягнення на нашому культурному фронті. Цю виставку готували вже давно, але лише зараз її було здійснено.

Зіма
зірки
заєць

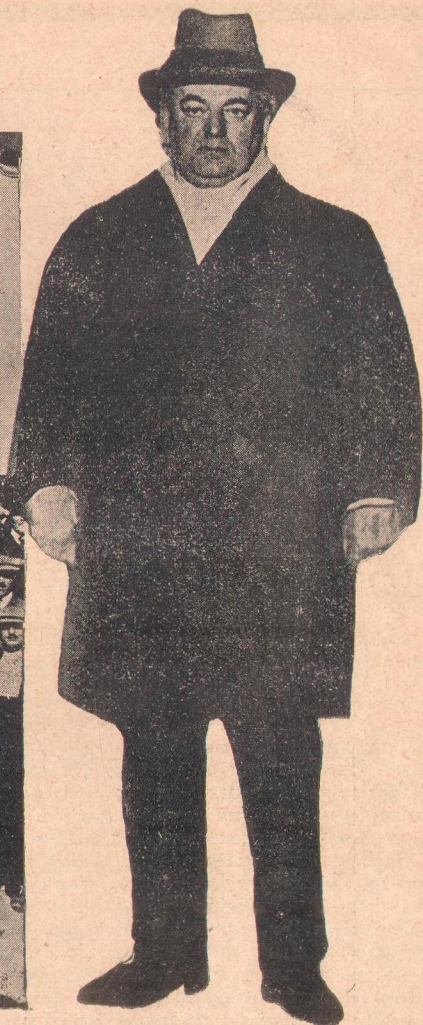
ЗЗЗЗ

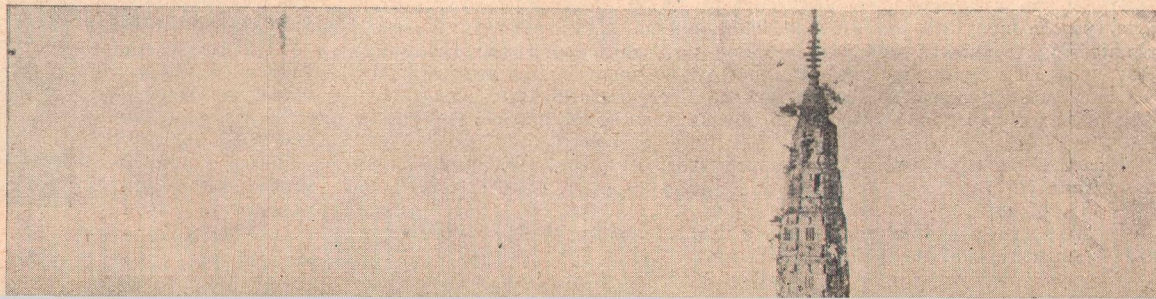
Конгрес французьких гірняків в Алезі. Прапори профспілок, що брали участь в конгресі.

Голова англ. робітн. партії Робертс

ВІЗВОЛЬНА БОРОТЬБА ХІНІ

Ханькоу, головне місто провінції Хубей, великий індустріальний осередок, налічує півтора мільйона мешканців. В промисловості перше місце займають шовкові фабрики — великі й численні. Місто Ханькоу важливий стратегічний пункт, залізничний вузол сполучає Ханькоу з Шаньчжоу. Останніми часами в Ханькоу

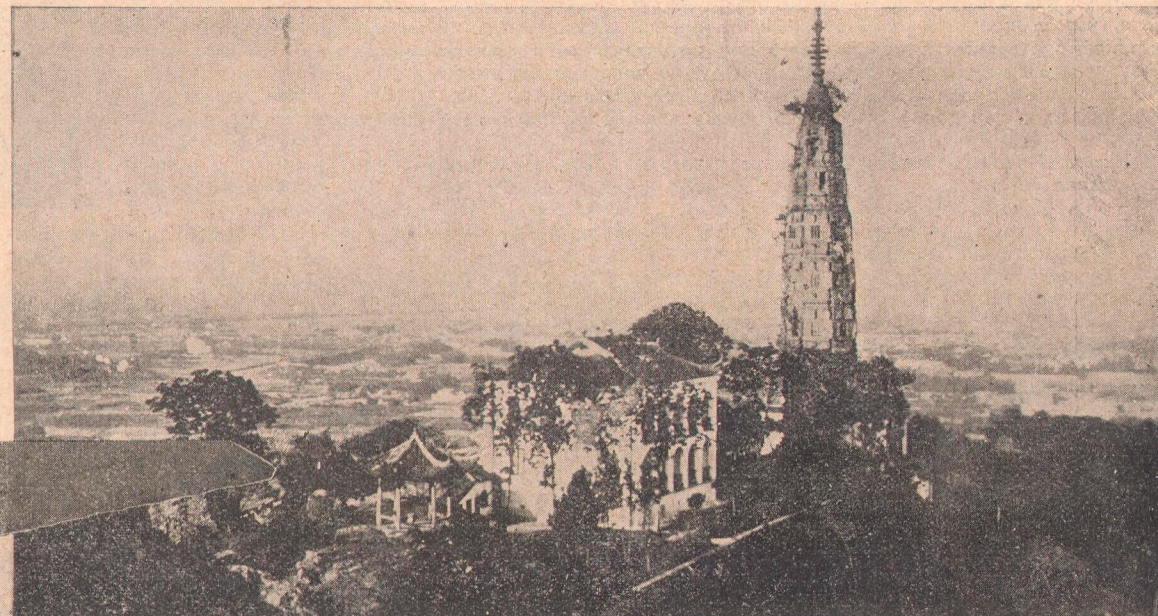
Конгрес французьких гірняків в Алезі. Прапори профспілок, що брали участь в конгресі.

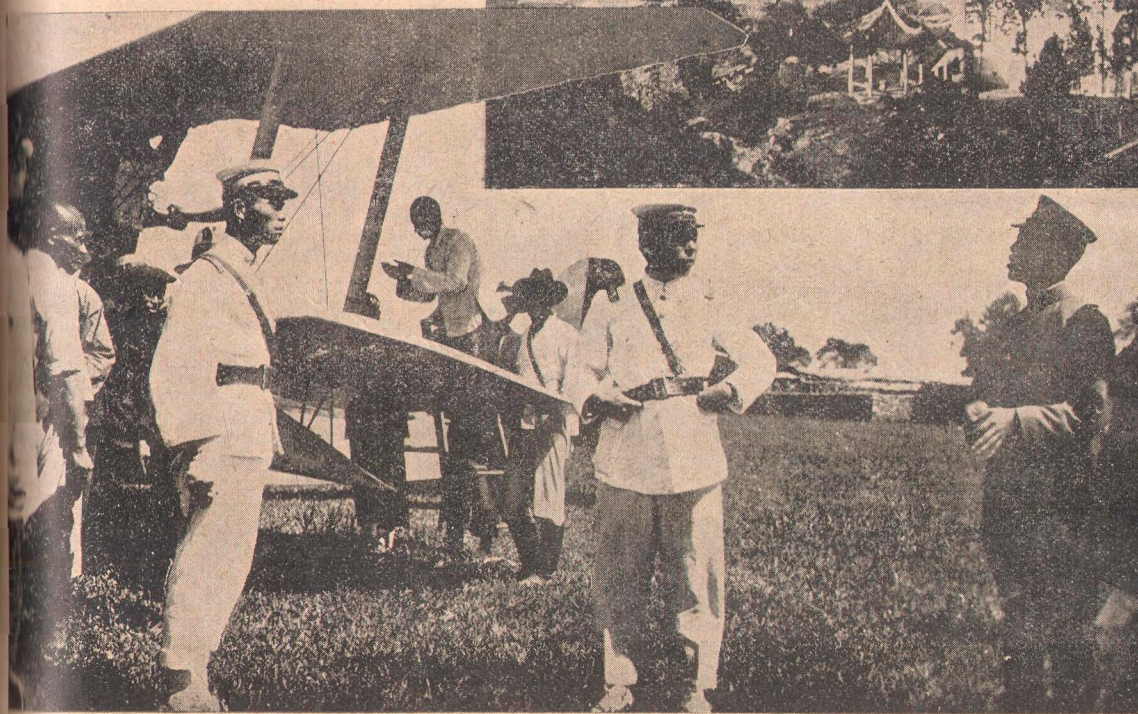
Голова англ. робітн. партії Робертс

ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА ХІНИ

Ханькоу, головне місто провінції Хубей, великий індустріальний осередок, налічує півтора мільйона мешканців. В промисловості перше місце займають шовкові фабрики — великі й численні. Місто Ханькоу важливий стратегічний пункт, залізничний вузол сполучає Ханькоу з Пекіном. Останніми часами в Ханькоу розпочався активний антианглійський страйковий рух. В резолюціях, що ухвалюються на мітингах, вимагається розглядати Англію як ворожу країну й бойкотувати

Загальний вигляд на м. Ханькоу.

Син Чжан-Цзо-Ліна від'їждить на фронт

англійський крам. „Методи“ англійського правління в Хіні в зв'язку з цим надто загострюються. Панцирники й індуське військо запруджують вулиці.

Боротьба Кантону, народніх армій проти імперіялістичних зазіхань Англії за останні місяці досягла широкого масштабу. Північна експедиція Кантонського уряду за підтримкою трудящих мас Хіні розрослася в національно — визвольну війну. Успіхи кантонців, захоплення широкої території й перемога над У-Пей-Фу зробили кантонський уряд грізною силою для англійських імперіялістів.

УСТАНОВА ПАНІ КЕЙТ

Оповідання П. Загоруйка

ОПІВ ПОТЯГ, чмихав і ледве пхався від станції до станції. Формувався десь аж на Поволжі, по дорозі підбирав у свою ненаситну утробу репатріантів і черепахою посувався до кордону.

Коли відходив від станції, відчинялися двері й з них з нервовою напруженістю виглядали. Прикладали до очей руки і вдивлялися в далечинь. Міряли її своїм бажанням скоріше приїхати на батьківщину. Втікти від цього жахливого голоду, від цих божевільних людей, об'рваних голодних, що не мають побільшости свого житла, які з утопічними гаслами на устах руйнують все старе, таке рідне хороше і обіцяють цілий світ.

Волочиськ. Юрбою бігли через місток, боялися оглянутися назад, щоб не завернули.

На виснажених обличчях написана і радість і страх. Здається й мета, але в теперішньому житті все таке мінливе...

* * *

Три дні нічого не їв Василько. Останній раз в Підволочиську дали галет і чорної бурди з сахариною, з того часу ні ріски не мав у роті. Ходив по Тарнопілію і коли проходив повз кафе, то в шлункові починалася така різачка, що мусив хопатися за живіт й сідати на хідника. Дух печива паморочив голову і в очах світилися хижі вогники.

Василько ще з Підволочиська відбився від транспорту репатріантів, бо думав на власну руку десь підшукати роботи, та не повало. Був у себе на батьківщині, у Грималові, походив по згарищу, де колись була хата, яку спалено ще за війни, пробував нанятися пасти гусей у панотця Стефана та нічого не вийшло.

Панотець зразу ж таки прогнав Василька, коли він після кількох запитань про Московію почув, що таки там краще, хоч і голод, що можна говорити все, що ти хоч і на панів і на багатих і навіть на панотців, коли ті що небудь не так роблять.

Коло полудня стомлений Василько сидів коло пам'ятника Собеського й безнадійно жував травинки, що росли навколо пам'ятника, чим думав обманути зголоднілий шлунок.

Недалечко в довгих капгачах, такого ж зросту як і Василько, зігнути вдвоє, чогось шукали в ринві єврейські хлопчики. Щось збирали й ховали в кишені, що відвисали торбами. Василько підійшов і собі. Голодна думка зразу уявила грейцари, що хтось щирою рукою пороскидав у ринві.

Хлопчачи збирали старі іржаві цв'яхи, зі спритністю малп вишукували зламани голки, паперові гудзики, що порозмакали й походили на грудочки глини.

Василько розчаровано хотів вже повернутись до трави, але один з хлопчиків зупинив його:

— Ти звідки?

Василько хотів відповісти, але йому так заболів живіт, що він аж скрикнув і михотіть виступити на очах сльози.

Хлопчачи юрбою обступили Василька й дивилися на нього з цікавістю.

Хлопчачи шукали у себе по кишенях й ойойкали. Але крім розбитих гудзиків і цв'яхів нічого не находили.

Один десь аж з самого кутка кишені витряс, разом з ватою, „пляцка“ і ніяково протягнув Василькові.

— Що ти йому дав? Ключчя? Хіба голодному треба ключчя? — мовив старший з хлопчиків, якого звали Абрамом.

— Їсти, — в голос думав Абрам, — що йому дати їсти, коли батько не продав за тиждень ні одної бочки.

Потім щось пригадав і вхопив Василька за руку.

— Кажеш з советів приїхав? З голоду? Йди просто он туди де отой стяг з левом, бачиш? Там, дадуть. Там місія. Йди, йди, мені не можна, бо як піду, то можуть не дати й тобі.

* * *

Секретар місії, господін Спайкін, син колишнього генерал губернатора, розпитував Василька, про все: де він бував, що бачив, що чув, коли був там. Спитав як зветься й все записував.

Ввійшла міс Кейт, висока худя у військовому мундурі з одстубурченим підбороддям і запитала з призором бризкаючи слиною:

— Ти не большифік?

СЕЛЯНИН ВІНАХІДНИК

Малограмотний селянин с. Миколаєвки, Павлоградського округу, Бочко винайшов машину—фільтр. Фільтр

різачка, що мусив ханатися заживити й сидати на хідника. Дух печива паморочив голову і в очах світилися хижі вогники.

Василько ще з Підволочиська відбився від транспорту репартіантів, бо думав на власну руку десь підшукати роботи, та не пов'язало. Був у себе на батьківщині, у Грималові, походив по згарищу, де колись була хата, яку спалено ще за війни, пробував нанятися пасти гусей у панотця Стефана та нічого не вийшло.

Панотець зразу ж такі прогнав Василька, коли він після кількох запитань про Московію почув, що такі там краще, хоч і голод, що можна говорити все, що ти хоч і на панів і на багатих і навіть на панотців, коли ті що небудь не так роблять.

Коло полудня стомлений Василько сидів коло пам'ятника Собеського й безнадійно жував травинки, що росли навколо пам'ятника, чим думав обманути згодовнілий шунок.

Недалечко в довгих каптанах, такого ж зросту як і Василько, зігнуті вдвоє, чогось шукали в ринві єврейські хлопчики. Щось збирали й ховали в кишені, що відвисали торбами. Василько підійшов і собі. Голодна думка зразу уявила грейцари, що хтось щирою рукою пороскидав у ринві.

Хлопчаки збирали старі іржаві цв'яхи, зі спритністю малп вишукували зламані голки, паперові гудзики, що порозмакали й походили на грудочки глини.

Василько розчаровано хотів вже повернутись до трави, але один з хлопчиків заупинив його:

— Ти звідки?

Василько хотів відповісти, але йому так заболів живіт, що він аж скрикнув і михотів виступити на очах сльози.

Хлопчаки юрбою обступили Василька й дивилися на нього з цікавістю. Один протягнув руку й почав чогось то лапати його за голову.

— Гей—Уп!*)— сказав той, що запитував Васька, — не зачіпай його, а потім: — ти може був там, на „постерунку“ і тебе побито?

— Ша, забрали може кого з твоїх, га?

— Я приїхав звіти, з советів. Я хочу їсти.

— Ой-ой. Їсти?! Хто-ж ти такий, що хочеш їсти?— посипалися зо всіх боків запитання.

*) Відійди.

В Москві нещодавно відбулася виставка скрипок роботи радянського кустаря. На фотографії—вітрина зі скрипками. Біля неї—майстер скрипок.

піду, то можуть не дати й тобі.

* * *

Секретар місії, господин Спайкін, син колишнього генерал губернатора, розпитував Василька, про все: де він бував, що бачив, що чув, коли був там. Спитав як звелось і все записував.

Ввійшла міс Кейт, висока худа у військовому мундурі з одстубурченим підбороддям і запитала з призорством бризкаючи слиною:

— Ти не большевик?

Спайкін скоро, скоро зашварчав по англійськи і весь час показував на Василька.

Василька залишили в Англійському благодійному комітеті.

Малограмотний селянин с. Миколаєвки, Павлоградського округу, Бочко винайшов машину—фільтр. Фільтр пускаючи вже одроблену машиною рідину (масло, варта, мазут та інші) очищає від усяких механічних примішок і робить її знову придатною для виробництва. Таким чином фільтр Бочка дає економію машинного масла на 300%. На свій винахід тов. Бочко має патент і таку оцінку: Масляний фільтр системи Бочка приваблює на Харківській Електростанції і заслуговує цілковитої уваги, як апарат, що добре очищає масло і приносить економію.

* * *

Одягнутий в сині парусинові штани і в таку ж „маринарку“ він цілими днями постукував восьмифунтовими англійськими черевиками по хідниках Тарнопілля і розносив по установах папери.

Тепер йому було „хорошо“, як не раз казав він Абрамові, до якого часто заходив. Пив до сходу какао, їв рижову кашу, а робота була зовсім легка.

Зранку ходив з куховаркою старої Бетти на базар, помагав їй нести картоплі, м'ясо. Чистив чоботи „господіну“ Спайкіну, в день розносив папери, а вже вечером підкилими, робив цяцьки, навіть вишивав сорочки.

Батько Абрамів, коли приходив Василько, клав собі на коліна струга, відкладав клепку й наче з докором кивав головою.

Старий Гершелє ще довго розводив свої філософії й порівнення, розпитував Василька про совети, цікавився як то так, що там правлять прості робітники. Не вірив, заперечував сам собі, а потім погоджувався.

Василько багато мав де чого розказати. Він був і на Маківці з стрільцями, наступав на Львів, був у Петлюри в Денікіна в Червоних. Скрізь був і мав час розглянути і

ЗВ'ЯЗОК РОБІТНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ З ЗАХОДОМ

10 жовтня Правління Всеукр. Т-ва ім. Леонтовича влаштувало вечір зв'язку з музикою Європи. До цього приїхав до Харкова відомого вієнського дирижера **Штідрі**. В засіданні взяли участь представники різних установ і закладів, музичних та літературних організацій. На нашому знімковій групі музичних діячів сидять разом з **Штідрі**. Сидять зліва на право: Заслужений артист республіки **М. Донець**, Директор і головний опер Державопери **І. Лапицький**, вієнський дирижер **Штідрі Ф.**, Засл. арт. респ. **М. І. Літвиненко-Вольгемут**. Стоїть з лівого боку композитор **П. Козицький**.

жити все. Коли Тарнавський перейшов до Деникінців, Василько лежав у лікарні в шпиталі хворий на тифус.

Пришли Червоні і він попав аж на Поволожа де його захопив голод. Об'явився, що він родом з Галичини і от в Тарнополі.

Кожну ніч хто небудь приходив до льоху, де сидів Василько і питали його, кого він знає з більшовиків. Тягнули за волосся, били гумомою палицею і розпитували. Через тиждень побитого викликали до канцелярії і відпустили.

думав: — як би це вона мені там так, я б її! — і мимоволі до неї:

— Міс, ви імперіялістка, а всі імперіялісти сволоч.

Міс Кейт скипіла. На одвислі губи виступив крупинками піт.

— Росбойник!

Сердито гримнула дверми й пішла до себе.

* * *

Господін Спайкін довідався, що Василько вчащає до бондаря, а бондар Гершеде був більшовиком. Так називав навіть сам себе.

— Хіба благочестивий єврей буде в суботу стругати свої клепки? Чи посилати дітей на смітники збирати якесь дрантя? Це може зробити тільки невіра-більшовик. Каже голод? Який голод? Робитимеш в суботу і буде тобі голод.

Навіть доглядати за Гершеде поставили „вив'ядовця“ — з „дефензиви“. Господін Спайкін поділився підозрініями з міс Кейт. Радилися довго. Міс Кейт сердито барабанила пальцями.

— От бачите, ви завжди мені з своїми руськими. Помагай йому — годуй, вдягай, а він більшовик. З'я може зірвати наш комітет.

— Так що-ж, його можна прогнати, сказати що він переріс.

— Прогнати? А зараза — пошесть така: більшовизм. Ви розумієте — зараза. Мій обов'язок...

— Я з вами згоден — передати в поліцію.

* * *

Василько приніс пакета на „постерунок поліції“, але йому сказали зайти до „пшедовніка“.

„Пшедовник“ Свенціцький зміряв Василька очима і покидав „вив'ядовця“ коротко промовив:

— Спитай.

Василько зблід і пішов за „вив'ядовцем“.

10 жовтня Правління Всеукр. Т-ва ім. Леонтовича влаштувало вечір зв'язку з музикою Європи. До цього причинився приїзд до Харкова відомого віденського дирижера **Штідрі**. В засіданні взяли участь представники різних установ і закладів, музичних та літературних організацій. На нашому знімковій групі музичних діячів разом з **Штідрі**. Сидять зліва на право: Заслужений артист республіки **М. Донець**, Директор і головний інженер Державопери **І. Лапицький**, віденський дирижер **Штідрі Ф.**, Засл. арт. респ. **М. І. Літвиненко-Вольгемут**. Стоїть з лівого боку композитор **П. Козицький**.

жити все. Коли Тарнавський перейшов до Деникінців, Василько лежав у шпиталі хворий на тифус. Пришли Червоні і він попав аж на Поволожа де його захопив голод. Він об'явився, що він родом з Галичини і от в Тарнополі.

Гершелє слухав оповідання Василя і питав:

— А ти не чув, вони скоро прийдуть сюди?

— Прийдуть — упевно відповів Василько. От побачите, що прийдуть. Хай тільки пройде голод.

— Ну й прийдуть, який же голод. Прийдуть і підуть, як тоді.

Гершелє незадоволено брав труну й кучеряві стружки з шипінням сердито летіли геть.

* * *

Сьогодні ще з самого ранку Кейт була чимсь незадоволена. Вона сиділа в халаті із папірцями на руках і в коридорі, де спав Василько.

— О ти ще спиш. Такий лінивий. Як тебе одівай і ти повинен бути влячний. Єс*), влячний. Треба бути вічливий, послухняний, а ти ні. Но я можна прогнати і ти будеш голотні снов, як в софетах.

Василько схопився і одягаючись з цікавістю дивився на міс Кейт. Він одвислі груди, що були покриті жовтою як цитрина шкірою і вінгадав собі, як учора, коли він вступив до канцелярії через записку дірочку, міс Кейт сиділа у підодіна Спайкина на колінах — вінкувся.

— Чого смієшся большевик?! Ти на базар!

Василько натягав штани й приєднався йому його мандрівки, по-

*) Так.

зірвати наш комітет.

— Так що-ж, його можна прогнати, сказати що він переріс.

— Прогнати? А зараза — пошесть така: більшовизм. Ви розумієте — зараза. Мій обов'язок...

— Я з вами згоден — передати в поліцію.

* * *

Василько приніс пакета на „постерунок поліції“, але йому сказали зайти до „пшедовніка“.

„Пшедовник“ Свенціцький зміряв Василька очима і покликав „вив'ядовця“ коротко промовив:

— Спитай.

Василько зблід і пішов за „вив'ядовцем“

Кожну ніч хто небудь приходив до льоху, де сидів Василько і питали його, кого він знає з більшовиків. Тягнули за волосся, били гумомою палицею і розпитували. Через тиждень побитого викликали до канцелярії і відпустили.

Святкування двадцятип'ятирічного ювілею одного з найстаріших московських фото-репортерів **П. Одуна**

Гершеле як і раніш злісно посміхався, розпикав Василька, чого він сюди їхав. Хіба він не знав, що повертаються сюди лише ті, хто не хоче там нічого робити, бо робити не звик. А він? Чого приїхав він?! Злякався голоду? Що таке голод? Голод не завжди буде. Голод пройде. Зате воля. А тут одні й ситі й вільні, а другі — ніщо. Не мають ні того ні другого. Василько ніяково мовчав, залазив в куток на стружки й складав план втечі туди — „до советів“.

* * *

Між житами, що тихо проміж собою трівожно шепотіли, на межах прапорами здіймалися червоні маки.

Сині волошки бадьоро всіміхалися.

Гершеле три дні бігав за препусткою у прикордонне село і нарешті наняв „фіру“ навантажив бочками і торохтів до Сидорова на торг. Хоч і літо було і ніхто не збирався солити огірків чи капусти, але старому Гершеле треба було щось їсти, та що він, а діти? А їх так багато. У них такі великі зголоднілі чорні очі.

Іноді Гершеле оглядався й шепотів десь до бочки, що лежала з самого заду.

— Що трясє? Ша. Зараз Сидорів, тільки ти не кашлай. Завтра будеш там. — А потім пускався сам з собою в розмову:

— Пхе, там голод, а тут сито. Дурний міняти таке, де можна самому бути старшим, де можна плюнути в бороду самому ребе, коли він з тебе глузує і нічого за це не має. Ага, оце тобі твоя хата. Боки болять, вирвали шмат волосся. Нагодувала, англічка, пхі. Нові штани і руда кава. Хіба

не знають, що вона вибирає найкращих хлопців і дівчат з свого приїзду і кудись діває? На щі там комусь ті голодні. Хай діває. Має п'ятдесят років а живе з якимсь. А хто він? Магнат. Прогнали з відти „совети“.

Потім до бочки:

— Болить?

З бочки з торохтінням гуло і ніхто їхав далі.

— Ша. Ти не бійся, кажи що приходиш. Думаєш, що це хочу тікати? В Грималові ти був? Що навіч „газди“?

— Ой-ой допекло всім. Я теж пішов би, та діти. Ех діти. Сара, ну

* * *

...Ніхто нічого не купив. Гершеле завіз у заїзд фіру і вечером мовчав поміж жита крадькома пішли в Васильком на ліс, що далеко на горі похмуро синів.

Чуйно підходили до плюскіту води, що чувся і нарешті вона серпом, що кинутий в траву заблестіла.

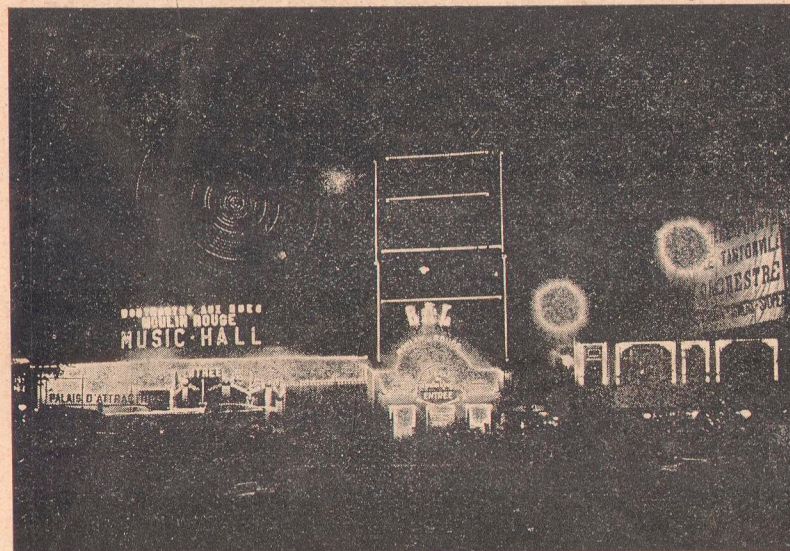
Зашелестіла трава, тихо булькнула. Мільйонами бризк розсипалось при місяці, що от от вже мало стати дна. Зламалося і засковзало на Збручем.

— Stój! Ręcy do góry! *)

Бризки трівожніш заскакали з тамтого боку шурбовстнув у камінь.

Гершеле трівожно зиркнув на річку і потім вже спокійно майнула думка — Ну він уже там...

*) Stój! Руки в гору!

Париж уночі. Фасад відомого мюзік-гола — „Мулен Руж“. Крилля вертяться безперестанно. Французька буржуазія гуляє

Ол. Корж

„Польова трєпа“

(Уривок)

Іще прозорі вересневі ранки
І я іще над ними повний пан!

Петро Голота

Шляхи

Далеко десь машинним строем
Будинок з наших днів кладуть.
Перед будівлею сталеною
Я бачу многолюдну путь.
Бурхлива путь, живе, буває...

М. Драї-Хмарі

* * *

Білі вишні, ще й білі марелі:
— Здрастуй, золота Харіто!
Розплітає хмарам джегерелі
пустотливий вітер.

Як бджола в цвіту вишневім,
знову п'єш ти й знову раниш,
знову знову ти гірко й мило

— Що трясє? Ша. Зараз Сидорів, тільки ти не кашлай. Завтра будеш там. — А потім пускався сам з собою в розмову:

— Пхе, там толод, а тут сито. Дурний міняти таке, де можна самому бути старшим, де можна плюнути в бороду самому ребе, коли він з тебе глузує і нічого за це не мати. Ага, оце тобі твоя хата. Боки болять, вирвали шмат волосся. Нагодувала, англічка, пхі. Нові штани і руда кава. Хіба

Париж уночі. Фасад відомого мюзік-гола — „Мулен Руж“. Крилля вертяться безперестанно. Французька буржуазія гуляє

— Stójl Ręcy do góry! *)
Бризки трівожніш заскакали
тамтого боку шурбовстнув у ній
камінь.

Гершеле трівожно зиркнув на р'чку і потім вже спокійно майнула думка
— Ну він уже там...

*) Стій! Руки в гору!

Ол. Корж

„Польова тропка“

(Уривок)

*

Іще прозорі вересневі ранки
І я іще над ними повний пан!
Пожовкле листя десь заводить танки,
А тут лише за ланом голий лан.
У далині біля сумної балки
Свою отару стереже чабан
І може марить про кургани дальні
(За ними зникнуть дні мої хрустальні)

*

Потьмариться, заплаче далина.
Спитає хтось у серця: йти кудю?
Печальна ти, туману сивина! —
Що тих шляхів сховається за млою...
І хоч для мене в світі путь одна:
Йти і йти тропою польовою,
Та знаю я—нестимуть смуток в дар
Північні каравани чорних хмар.

*

І вже не вітер—відгуки недолі
Вчуватись будуть тамечки і тут.
І я тоді відчую, як ніколи,
Душі своєї біль і самоту.
Що тих пісень родилося уполі —
Усі вони безслідно так замруть! —
Як не було. Одвіку наче бурі
Були лише. Та небеса похмурі...

Петро Голота

Шляхи

Далеко десь машинним строем
Будинок з наших днів кладуть.
Перед будівлею сталіною
Я бачу многолюдну путь.
Бурхлива путь, живе, бує...
Шум лине й гнівно закипа.
Немов водою з гір жбурляє
Вниз величезний водоспад...
Покручена, важка дорога...
Хтось оглядається назад:
Зав'язане в узла міцного
Життя не вміє розв'язать.

І мріє шлях вітрами вкритий.
Курай, каміння і кістки.
І терен до землі прибитий
Забився в куряву, густий.
Як ніч розсправить чорні крила
І тихо спуститься на шлях,
Загублена, забита пилом
Зажура по шляху гуля.
Голодним вовком вітер віє,
Кущі тернові шарудять...
І постать з чорною душею
Виходе зустрічат життя.

А я кохаю сонце раннє.
Задума дум мене бере.
На третім поверсі змагання
Шукаю соняшних дверей.
В життя залізом оповите
Я хочу кинуть промінця,
Топольним сумом прошуміти
І дзвінко зникнути в сонцях.

* * *

Білі вишні, ще й білі марелі:
— Здрастуй, золота Харіто!
Розплітає хмарам джегерелі
пустотливий вітер.

Як бджола в цвіту вишневім,
знову п'єш ти й знову раниш,
а на ранок, як пісок у жмені,
розтечешся і підманеш.

Тільки синь Дніпрова не підманить,
ще синіша, як Харіти очі...
Гонить вітер хмарні каравани:
буде дощик проти ночі.

Ол. Ведмідь

Осінь

Не синіти волошкам у житі,
Не зоріть кукілю в ячмені—
Розчесав вітер бабине літо
І повісив сушить на стерні.

І летять гомінкі телеграми:
На селі—золотий урожай...
У блакиті—мажорні гами:
Несуть радість птахи в теплий край...

І такий мені шлях цей чудовий!
В кумачі он пишається глід,
А шепшина разок малиновий
Почепида блєстїть на гіллі.

Ріки гречки біжуть із могили,
І в яру—із гречок водоспад.
А вітряк, немов жук шостикрилий,
Ген зустрінути вийшов, як брат.

ринок для „Всесвіту“ худ. М. Щеглова

ХУЛІГАН

ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПРАЦІ НАД АЛКОГОЛІКАМИ

Останіми часами інститут праці веде цікаві дослід, що виявляють шкоду, що приносить горілка виробництву та здоров'ю.

Було зроблено досвіди трудових процесів нормальної людини й отруєної алкоголем.

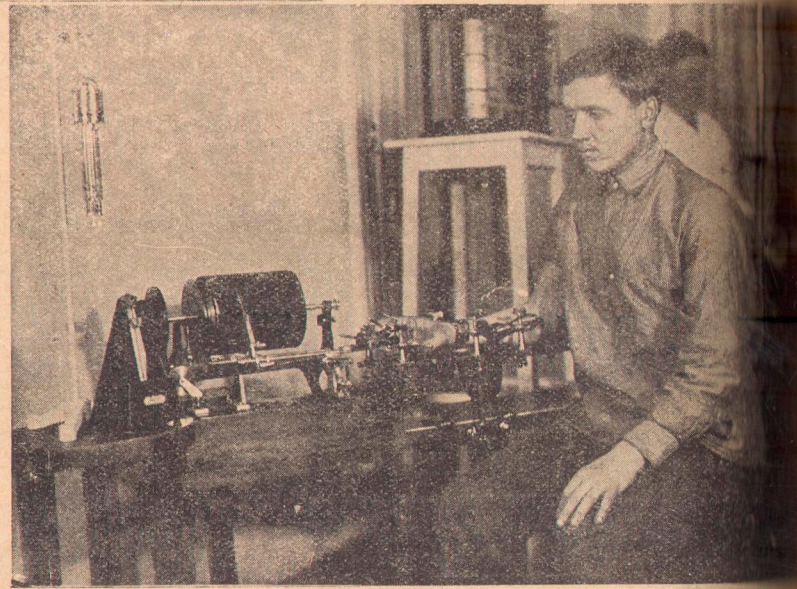
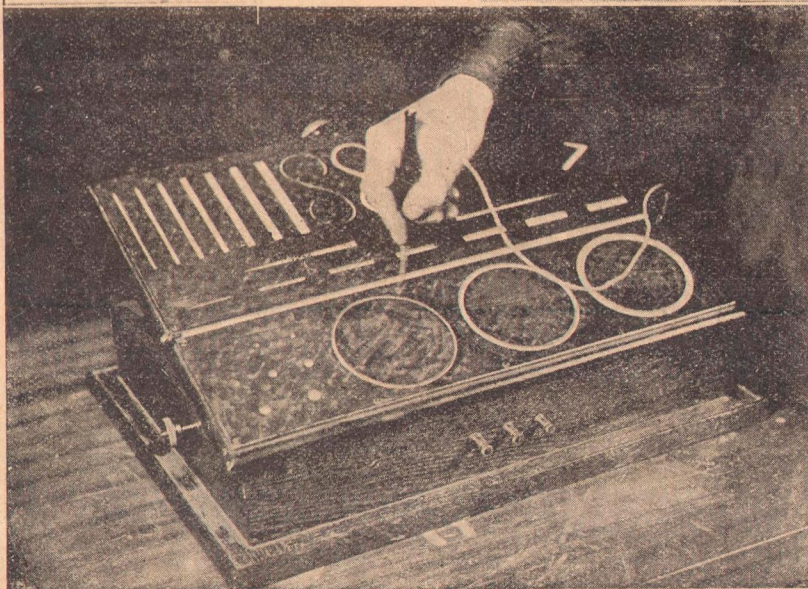
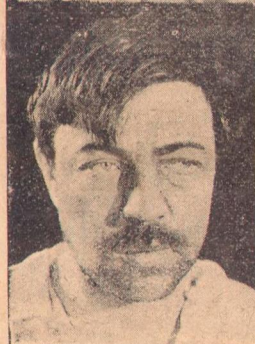
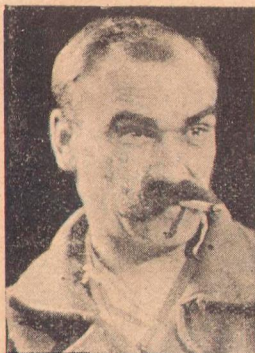
Фізіологічні експерименти виявили вплив алкоголю на серце, нервову систему і т. і.

Статистичні відомості дають красномовні цифри про зв'язок алкоголю з каліцтвом, смертністю, душевною хворістю. Всі ці відомості мусять стати корисною підмогою антиалкогольної кампанії, що є на чер-

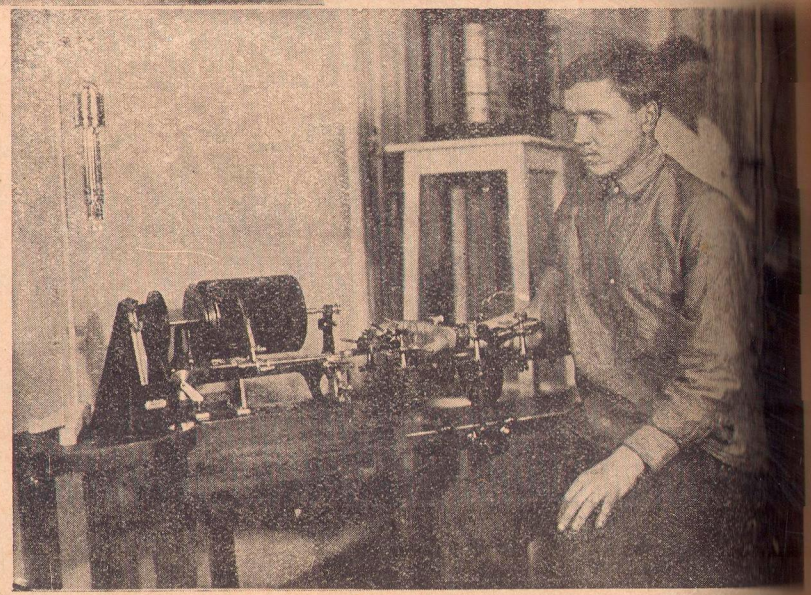
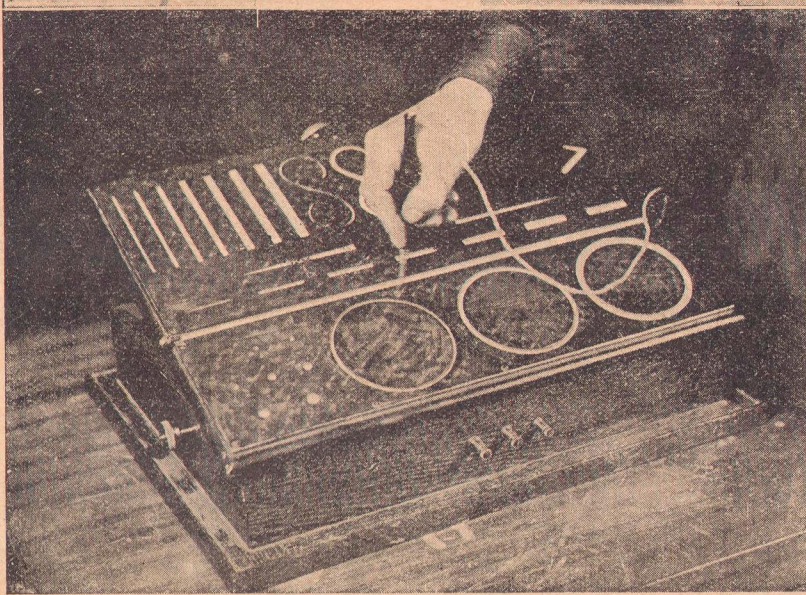
зі клубної роботи. П'яцтво найпекучіше, злощотрється на тілі радянських республік. А між тим алкоголік вже не такий безнадійний, що до одужання.

Останніми часами робота психо-неврологічних інститутів досягла в цьому напрямку блискучих наслідків.

Діти розплачуются в батьків.

На мал. моменти роботи лабораторії інституту праці: на спеціальних приладах вивіряється працездатність п'яного і тверезого. Ліворуч—типи алкоголіків

З ПРОТЯГНЕНОЮ РУКОЮ

ХАРКІВ. Чи ж диво, що сюди, шукаючи шматка хліба, збираються старці з усієї України?

На перехрестях, в підворотнях, проводячи перехожого квартал за кварталом, вимовляючи, часто марні, жалобні слова:

— Дайте, не минайте. Дайте на хліб...

* * *

Ви його завжди побачите на вулиці К. Лібкнехта, недалеко того місця, де стає автобус. Витягшись чорним силуетом, він пропускає повз себе людський потік, що вже привик до безмовної постати пристойно вдягненого старця.

Ще він не так давно ще бігав по коп'єчних лекціях, підкреслював помилки у диктантах і, заходячись від кашлю, втовмачував у голови учнів умовну аксіому „двічі два—чотири“.

Та одного разу життя зробило свою арифметичну дію, і старий учитель в кумеднім плащі й м'ягким брилі опинився на тротуарі, з картонною табличкою на грудях:

„Поможіть хворому вчителю“.

* * *

Вкутавшись в брудне лахміття, простягшись на тротуарі, мокне під дощем старчина.

— Поможі-і-і-те.—перетинає столичний шум її зойк, від якого холодне серце.

Від загородніх „Версалів“, де в п'яному захваті вирізувано на дзеркалах діамантами її вигадане ім'я „Вава“, вона через 10 літ докотилася до цього брудного пішоходу...

Єдина думка пече її півзгаслий розум:

— Етер, кокаїн. І всі зібрані гроші вона тратить на купівлю цього дурману.

* * *

Батько, напів-сліпа мати й ряхітична дитина. Люде що вийшли в тираж вже багато років тому.

Що пів години спльовує він густо забавлену кров'ю слину.

Багато хто пам'ятає, як його рахітична дитина починала ходити:

Відірветься від вуличної плювальниці й непевно переступаючи кривими ніжками біжить до афішної тумби.

Якось одного разу хуліган зачепив старця, коли той держав на руці сонну дитину. Вибухла сварка й хуліган розбив старому голову.

Напевне, старий обурювався, домагався, щоб хулігана забрано. Жалівся на несправедливості?

— Ні. Скориставшись хвилинним спочуттям юрби, він покwapно обдивив її і, показуючи ус'м своє скрівавлене обличчя, просив милостині.

Та й годі.

* * *

Завжди скраєчку пішоходу, щоб не заважати перехожим. Подоба лишенька. Горбатий, з величезною головою. Замість ніг—щось нужденне, викривлене, тонке...

Але в цім уламкові людини живе душа артиста. Його руки стискають пишну бкакитну гармонію, а пальці майстерно торкаються клавіатури. Навколо нього завжди купчаться тісно люде.

Слухають?

Ні. Просто дивляться на цю спотворену істоту, що має мужність не жєбрати, а продавати те, чого не встигло ростопати життя.

Музичний хист свій.

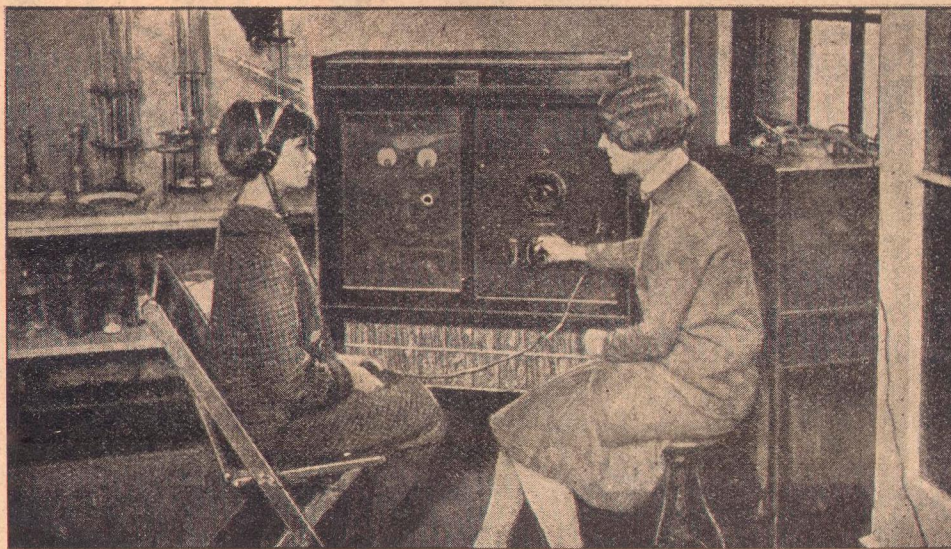
НАВЧАННЯ ГЛУХОНІМИХ ЗА ДОПОМОГОЮ РАДІО

Всім глухих не так уже й багато. Відомо, що майже 40% трохи дчують. Лікар Гольд, відомий американський фахівець вушних хвороб і директор інституту для глухих у Луїсвіллі вживає для навчання глухих радіо з величезним ефектом, що підсилює звуки. Слухаючи щодня тієї самієї музики, телефону, фонографу, або ж людського голосу, підсиленні радіомікрофоном, діти починають потроху розбирати літери потім слова, нарешті, речення. А як здебільшого німота виникає з глухоти, то чуючи слово, дитина починає їх говорити дуже виразно.

Однак, цього способу не можна вживати для зовсім глухих дітей. Проте доктор Гольд винайшов спосіб проводити звукові імпульси до мозку глухого за допомогою дотику. Дитина кладе кінчики пальців на папір, стуга натягнений на широкий мегафон, і заплітає очі, щоб не бачити: як ворушаться кінчики пальців дитина відчуває, як дригає папір від учительного голосу, й вивчується розрізняти звуки хвилі літер, слів, речень, так що може повторювати їх. За допомогою радіо можна теж випробовувати, наскільки добре чує глуха. Аудіометр показує, наскільки ще людина може чути.

Що остачу слуху не можна було б виміряти іншим способом.

Е. З.

Глухонімий з учителькою перед могутнім радіоприймачем

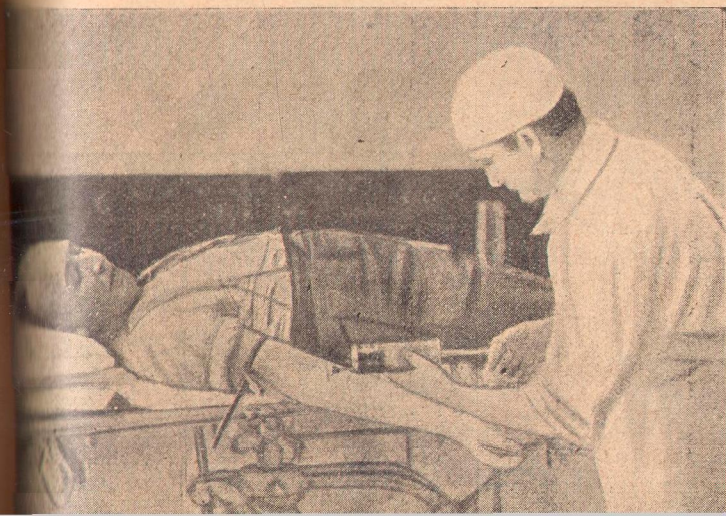
НОВИЙ СПОСІБ ПЕРЕЛИВАННЯ КРОВИ

Ще недавно переливання крові хворому було таким небезпечним, що цю операцію вживали тільки в крайнім разі. Тепер же, завдяки шприцу, винайденому доктором Бекером, переливати кров не дуже тяжко. Раніше переливали кров у вени дужої людини і тут же таки вливали трубкою в вену хворій людині. При такій операції уколи вен болючі і перев'язка їх складна. Д-р Бекер винайшов шкляний шприц. Цим шприцем перше вбирається кров, а потім уже переливається хворому. Отже, той хто дає кров і той кому вливається її, зовсім не бачать одне одного, і на хворого ця операція не справляє неприємного іноді враження.

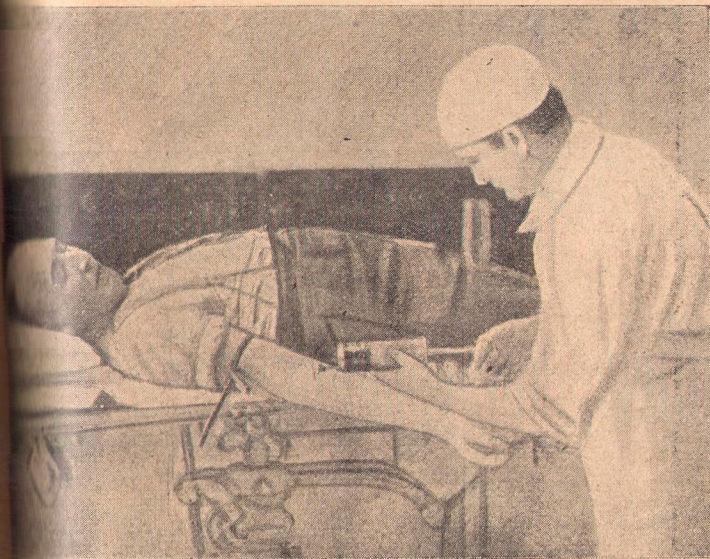
Бекерів шприц має таку властивість: його порожній толчок (пог'шення) наповнюється вазеліном, потім простим приладом вазелін витискується з толчка і пропускає до крові повітря, а також не дає крові дотикатися до стінок шприца. Досвідами доведено, що товстий шар вазеліну на шклі шприца не дає крові загущуватися. Шприц має голку в маленькій сталевій трубочці. Як вколоти вену, то з'являється краплинка крові, вона зараз же сама проходить у шприц, а оператор пускає в рух толчок, щоб з нього вийшов вазелін. Коли шприц наповниться кров'ю, міняють голку, і проколовши вену хворій людині, вливають їй кров.

Така кров цілком стерильна, бо вона не мала дотику до повітря і ніякі сторонні речовини не попали в неї, в противному разі нестерильна кров могла б дати небезпечні наслідки.

Переливання крові вживається тепер тільки при кровотечах, та в деяких випадках отруєння вугляним kwasом, отруєння бензином. В тім разі отруєнню

Д-р Бекер вливає хворому кров шприцем свого винаходу

* * *

Тільки на 3-й день доплентався до міста 12-тілітній хлопчик—п'ятий рот у своїй сім'ї.

Місто—велике, і десь у ній живе його батько, що за голодних років покинув сім'ю й пішов на заробітки.

— Де він?

Марно шукало мале, і стало здобичю вулиці. Перше його били безпритульні, а далі дозволили спати в гурбі асфальтового вуличного казана.

Він вижив, і став верховодою невеличкого гуртка. Це він цинічно лається й грозиться кожному і ржавим ножом.

Він перший нападає на новичка або завзято грає під мостом у „21“.

На гроші!

На крадіж. Хто програв—мусить щось вкрати.

Грають карт—паразити. Кожен грач копається в себе за пазухою і тоді показують долоні.

Хто на долоні більше паразитів, той виграв.

* * *

Вантажний возик і на йому—відьма. Так продражнила її вулиця за свої чорні невидючі очі.

В торби, і між вими, уперто поставлена сива голова.

Він ніколи не просить—тільки дивиться.

В центрі міста, на пл. Р. Люксембург, можна бачити „двохповерхового“ чоловіка в нього спеціальна підставка, а на ній сидить безнога жінка.

Він хоче, бо страждання пінесене вміло й видне здалека.

* * *

Вони старців—професіонали й жебрацтво в них піднесене до

Ще недавно переливання крові хворому було таким небезпечним, що цієї операції вживали тільки в крайнім разі. Тепер же, завдяки шприцу, винайденому доктором Бекером, переливати кров не дуже тяжко. Раніше переливали кров у вени дужею людини і тут же таки вливали трубкою в вену хворій людині. При такій операції уколи вен болючі і перев'язка їх складна. Д-р Бекер винайшов скляний шприц. Цим шприцем перше вбирається кров, а потім уже переливається хворому. Отже, той хто дає кров і той кому вливається її, зовсім не бачать одне одного, і на хворого ця операція не справляє неприємного іноді вражіння.

Бекерів шприц має таку властивість: його порожній толоч (погшєнь) наповнюється вазеліном, потім простим приладом вазелін витискується з толоча і пропускає до крові повітря, а також не дає крові дотикатися до стінок шприца. Досвідами доведено, що товстий шар вазеліну на склі шприца не дає крові загущуватися. Шприц має голку в маленькій сталевій трубочці. Як вколоти вену, то з'являється краплинка крові, вона зараз же сама проходить у шприц, а оператор пускає в рух толоч, щоб з нього вийшов вазелін. Коли шприц наповниться кров'ю, міняють голку, і проколовши вену хворій людині, вливають їй кров.

Така кров цілком стерильна, бо вона не мала дотику до повітря і ніякі сторонні речовини не попали в неї, в противному разі нестерильна кров могла б дати небезпечні наслідки.

Переливання крові вживається тепер тільки при кровотечах, та в деяких випадках отруєння вугляним kwasом, ртуттю, бензином. В цім разі отруєному хворому пускають кров, і замість отруєної крові вливають свіжу кров від дужею людини. Були також випадки відмолочування людини й продовження життя її переливанням крові.

Е. З.

Вони передбачають усі дрібниці, вони засвоїли інтонації, якими можна розжальти перехожого, вивчили топографію міста. Серед цих прохачів виділяється двоє.

Перший—в одному з підїздів по Ключовській вулиці.

Прибувши на місце, спинає візника за кілька кварталів.

На грудях в нього табличка, де написано, що в його паралізовані руки й ліва нога...

Вигляд старця, але старця—випадково.

О 12-й годині він виймає з торби пляшку з какао і починає снідати.

Другий—завжди коло виходу з кіна.

Ставши на коліна, тремтячий і нуждений, він плаче (по сеансах кіна) і майстерно деренчить старечим голосом:

— „Ді-і-точ-ч-ки-и! Ста-рень-ко-ому!

* * *

Старців не багато в Харкові.

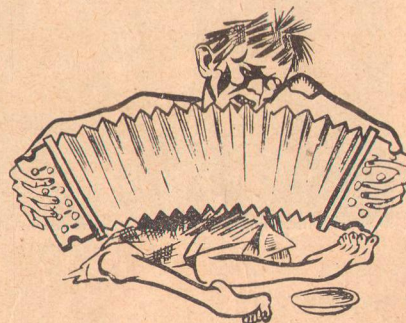
Чи не простіш би було підобрати їх і цим зліквідувати старцювання в столиці?

Це вже якось були зробили, але через кілька днів до Харкова понабиралися, на звільнені вулиці, нові кадри.

Це й зрозуміло.

Треба насамперед зліквідувати джерела жебрацтва.

Це завдання й ставить собі зараз наша соціалістична держава.

ФЕНЯ КРИК

Стаття Ф-го

вого й галасливого світу люмпен-пролетаріату виспівують і вихваляють оцю славетну Молдаванку:

„На Молдаванском переулке
Урка*) забитою лежить“.

Але по-над всіма героями й героїнями „фомки“, бравнінга та кастета стоїть фігура Мишки Япончика, дійсно цікавого й характерного представника Одеського дна.

Хто не читав сокових і кольорових Бабелевих „Одеських описів“ дань, де під ім'ям Бені Крика виведено оцього самого Яшку? Ця мовно фантазія письменницька поклала на цю постать яскравіші й глибші фарби, а ніж воно було на справді. Проте запах (солоне море, кров і тютюновий дим) величезної темної та поплутаної Одеської гавані та напів зруйнованих, брудних і таємничих халуп Молдаванки

Н ЕЩ О-
ДАВНО
в „Харківськiм
Пролетаріi“
було надруковано статтю під
назвою „Хуліганство и ки-

НЕЩО-
ДАВНО
в „Харківськiм
Пролетарiї“

було надруковано статтю під назвою „Хуліганство и кино“, що по обивательському накинuloсь на ВУФКУ, обвинувачуючи його в „увенчиванні“ хуліганства на екрані.

Мова йде про фільм, що ставиться на Одеській кінофабриці—„Беня Крик“.

Ми гадаємо, що висловлена газетою гостра „критика“ (од слова „крити“) є взагалі передчасною. Бо ж автор статті Альфа ні картини ні сценарія (бо сценарій це ж не те саме, що повість тієї ж назви) не бачив. Матеріал, за яким він писав цю статтю (вуличні зйомки, що їх він випадково бачив), ще ж нічого не говорить про ідеологічний напрямок картини та про вплив цієї картини на глядача.

Такі виступи не можна вважати за здорову критику—вони лише характеризують кінематографічне неугтвoтих, що пишуть тепер про „Беню Крика“. Тепер про саму картину.

Одеська Молдованка—це Мекка й Медіна всієї шпани колишньої російської держави. Скільки легенд, пісень та оповідань різнобарвного то понурого й мовчазного то метушли-

зберігся в рядках талановитих „Одеських оповідань“. То перо в тих самих руках, що писали „Одеські оповідання“ старанно виписувало й кадри сценарія „Беня Крик“,

*) Урка — дрібний злодій.

враз на Одеській кіно-фабриці режисер Вільнер ставить новий фільм. Робить автор цієї картини.

„Вихвалюєте дно?“. „Героїчні“ епопеї про грабіжника на екрані виводять. — Отак репетують де які верховні, що побачивши на екрані бравнінгів, довірлих і кривавих руках Бені Крика вирішують — „апологія хуліганства“, з таким самим правом, як побачивши на екрані білогвардійців та погром, можуть вирішити — „білогвардійська погромна картина“. Правда, що „право“ їхнє досить шатке. Той, що не поскубує своїх мачушних думок, мов джигун якийсь свій ситуарений вусик, а що вміє народі таки мислити, побачить глибокий морально цілком виправданий зміст фільму „Крика“. Своєрідно й дивно відбита революція в темних водах одеського моря. Ті що ламали й грабували для

своїх власних кешень сейфи одеських багатирів і банкірів, вирішили й на пожежі революції нагріти трохи свої рученята. Зрозумівши революцію як анархічний, руйнівничий акт, вони запевнили себе, що це їхня стихія.

Беня Крик, покинувши чорні машкари й „фомку“ нічного мисливця, з'організував зі своїх підданців „революційний“ загін і вирушив навіть на фронт „захищати“ революцію.

Кінець їхньої епопеї такий, на який герої оці заслужили—їх було скарано на смерть. Революція відкинула від себе темних і брудних дільців. Бені Крику—не місце в лавах бойців.

І от це різнобарвне, гамірливе і навіть часом дивне, пишне якесь життя Бені Крика намагається відбити в новому фільмі ВУФКУ.

Фільму знімає оператор Калюжний.

В головних ролях знімаються артисти: Шумський, (Беня Крик), Мінін, Ляров, Кучинський, Надемський, Смоленський, та інші.

ГЕРОЙ КАРКОЛОМСТВА

ЇХ БАГАТО, цих героїв, що на двадцятих поверхах, над прірвами і на шпилях гір та й по безлічі інших місць пророблюють своїх ризиковані й небезпечні трюки.

Чи не найвідважніший з них — це колишній італійський акробат, а зараз — славний німецький актор-трюкіст Лючіано Альбертіні. Незвичайно моторний, дотепний, винахідливий і відважний Лючіано давно побив уже незграбного й аляповатого Гаррі Піля. Нещодавно він на ристованні одного з величезних будинків, що будується в Берліні, проробив цілу низку відважних і ризикованих трюків. Таке видовище зібрало тисячні юрби людей. Лючіано закінчив усе щасливо.

Україна побачить Лючіано Альбертіні в фільмі „Людина на планеті“. Славетний трюкіст там не пасе задніх „Людина на планеті“ не запламує його славу.

З фільму
„Людина на планеті“

З фільму
„Людина на планеті“

Лючіано Альбертіні—популярний німецький
кіно-актор.

ПАТ — і ПАТАШОН

Кіно Данії — величина досить непомітна. Хто знає про кіно-виробництво цієї маленької країни? І от лише два імена данської кінематографії лунають по всьому світі—це ім'я Пат і ім'я Паташон.

По екранах Заходу давно вже кумедно бігають і метушаться дві постаті—високий, гандрібатий Пат і невеличкий опецьок Паташон. Публіка їх знає і любить.

Україна теж побачить їх в картині „Кар'єра танцівниці“, де хист обох славних коміків, що виступають завжди вдвох (немає картини, де-б Пат виступав без Паташона та навпаки) виявлено яскраво й повно.

Паташон—популярний кіно-актор Данії в картині
„Кар'єра танцівниці“.

Сторінка Гумору

Малюнки худ. В. Бріскіна

"Треба суворо боротись за кращу
продукцію"...

(з газет)

Ще один удар... по кишені покупця...

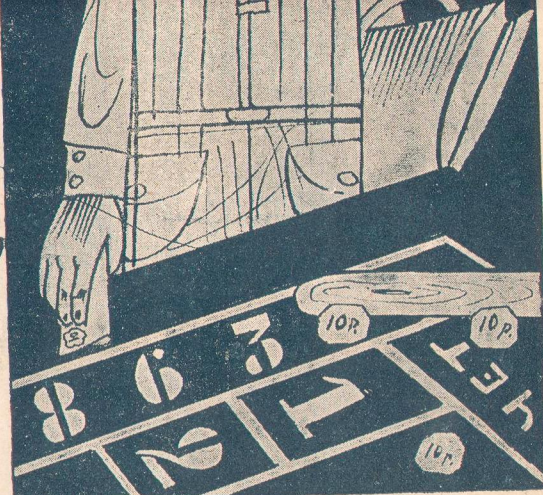
Розтратчик після останньої ставки

Крупье—Гру зроблено. Перший Бупр

Що один удар... по кишені покупця...

Крупье—Гру зроблено. Перший Бупр нечет, чет—вісім з суворою ізоляцією.

Аліментщиця—Тікай, тікай однаково всі шляхи до суду ведуть

Житлова проблема в Харкові

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ФОТО-КІНО УПРАВЛІННЯ

НАЙБЛИЖЧИЙ
== ВИПУСК

ОДЕСЬКОЇ
КІНО-ФАБРИКИ

ВЕЛИКИЙ,

ХУДОЖНІЙ

ФІЛЬМ

БЕСНЯ
КРИК

ВУФКУ

ЖРИН

**В
У
Ф
К
У**

Сценарій І. БАБЕЛЯ
Режисер ВІЛЬНЕР
Оператор КАЛЮЖНИЙ
Архитектор-художник
БАЙЗЕНГЕРЦ

В головних ролях:

ШУМСЬКИЙ
(Беня Крик)
МІНІН
ЛЯРОВ
КУЧИНСЬКИЙ
НАДЕМСЬКИЙ
СМОЛЕНСЬКИЙ